



บทที่ ๘

### การดำเนินการควบคุมผู้อพยพในจังหวัดหนองคายและปัญหา

ในระหว่างที่รัฐบาลต้องรับผู้อพยพเหล่านั้นไว้ โดยได้ร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินการ เพื่อส่งกลับมาตุภูมิและการส่งผู้อพยพเหล่านั้นไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามนั้น รัฐบาลไทยจำเป็นต้องจัดให้ผู้อพยพเหล่านั้นอยู่ในสถานที่ที่จำกัด โดยได้กำหนดพื้นที่ไว้ในจังหวัดบางจังหวัดที่มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศลาวและเขมร และสำหรับผู้อพยพชาวลาวรัฐบาลไทยก็ได้กำหนดพื้นที่ควบคุมผู้อพยพไว้ที่จังหวัดเชียงราย เลย หนองคาย และอุบลราชธานี

การที่รัฐบาลต้องทำการควบคุมผู้อพยพไว้ในที่ที่จำกัดก็เพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อความสะดวกในการดูแลและช่วยเหลือ นอกจากนี้ รัฐบาลทำการควบคุมผู้อพยพเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนไทยด้วย เกี่ยวกับการควบคุมผู้อพยพนี้ นายวิชาญ สุวรรณทัต อธิบดีกรมตำรวจจังหวัดหนองคายได้แสดงทัศนะว่า

การที่มีผู้อพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นภาระของรัฐบาลอย่างมาก ซึ่งเรื่องนี้มีตัวอย่างคือ กรณีญวนอพยพรุ่นเก่าที่หลบหนีภัยสงครามเข้ามาในประเทศไทย เราได้รับบุคคลพวกนี้ไว้ให้อาศัยอยู่กินในประเทศ โดยหวังว่าเมื่อภาวะในประเทศนั้นสงบ พวกนี้ก็กลับไปบ้านเกิดเมืองนอนของตน เราจึงไม่ได้วางระบบในการควบคุมให้ดีกว่าที่ควร ทำให้ญวนอพยพกระจัดกระจายตามจังหวัดต่าง ๆ และได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เมื่อมีการอพยพของคนจากอินโดจีนครั้งหลังนี้ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ทางรัฐบาลจึงมีความห่วงใยเกรงว่าจะเกิดปัญหา

คั้งที่คนฉนวนอพยพร่นก่อนไค่ก้อไว้ จึงมีความระมัดระวังอย่างมาก  
ต่อการทำงานที่จะจัดระบบควบคุมดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพเหล่านี้

ศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย และการควบคุม



ก. การควบคุมทั่วไป

๑. การเข้าอยู่ในศูนย์ ของผู้อพยพ บรรดาผู้อพยพทั้งหลายเมื่อถูกส่งตัวเข้า  
ศูนย์ฯ แล้ว ผู้อพยพจะต้องเซ็นชื่อรับทราบในหนังสือ "แจ้งคำสั่งส่งออกนอกประเทศ และ  
ให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด" ต่อจากนั้น เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ จะต้องจัดทำทะเบียนผู้อพยพตาม  
"ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำทะเบียนและบัตรประจำตัวผู้อพยพ พ.ศ. ๒๕๑๙"  
ซึ่งเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๑๙ โดยให้ศูนย์รับผู้อพยพทุกแห่งจัดทำทะเบียนผู้อพยพ  
ตามแบบ สศอ. ๓ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกแก่การควบคุม ตรวจสอบ ในรายชื่อผู้อพยพที่ก  
อาศัยอยู่ในประเทศ และสะดวกแก่การดำเนินการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร เมื่อทาง  
ศูนย์ฯ จัดทำทะเบียนผู้อพยพเรียบร้อยแล้ว ก็ให้กองบัตรประจำตัวประชาชนเป็นเจ้าหน้าที่  
ทำบัตรประจำตัวผู้อพยพ เมื่อหมดระยะเวลาทำบัตรตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดแล้ว  
การทำบัตรผู้อพยพครั้งต่อไปให้อำเภอถ่ายรูปรูปผู้อพยพแล้วส่งฟิล์มไปยังกองบัตรประจำตัว  
ประชาชนจัดทำบัตร เว้นแต่มีผู้อพยพที่จะต้องทำบัตร เป็นจำนวนมาก กระทรวงมหาดไทย  
จะได้พิจารณาเป็นกรณีพิเศษ<sup>๒</sup>

ในทางปฏิบัติ เมื่อดำเนินการจัดทำทะเบียนผู้อพยพแล้ว เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ  
ก็จะให้หลักฐานเอกสารการเข้าอยู่ในศูนย์ฯ ซึ่งภายในศูนย์ฯ เรียกกันว่า "ใบ ต.ม."  
กล่าวคือ ผู้หลบหนีเข้าเมืองจะถูกส่งตัวเข้าศูนย์ฯ โดยคณะกรรมการสืบสวน สอบสวน

<sup>๑</sup>หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๒๐๖/ว. ๕๕๓ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๙  
เรื่อง เสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อผู้อพยพที่ฝ่าฝืนระเบียบ.

<sup>๒</sup>"ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำทะเบียนและบัตรประจำตัวผู้อพยพ  
พ.ศ. ๒๕๑๙" ข้อ ๘.

แยกประเภท ซึ่งมีตำรวจคนเข้าเมืองเป็นผู้รับผิดชอบ ดังนั้น หลักฐานการส่งผู้หลบหนีเข้าเมืองให้เขาอยู่ในศูนย์ฯ จึงเป็นของตำรวจคนเข้าเมือง เมื่อทางศูนย์ฯ รับผู้หลบหนีเข้าเมืองอยู่ในศูนย์ฯ ผู้หลบหนีเข้าเมืองนั้นจะแปรสภาพเป็นผู้อพยพ ฉะนั้น การออกหลักฐานเอกสาร จึงต้องอ้างถึงหนังสือของตำรวจคนเข้าเมือง ซึ่งมีชื่อย่อว่า "ต.ม." จึงเรียกหลักฐานนั้นว่า "ใบ ต.ม."

หลักฐานเอกสารที่ทางศูนย์ฯ ให้แก่ผู้อพยพนั้น มีจุดประสงค์เพื่อความสะดวกในการติดตาม ควบคุม ดูแล และเพื่อทราบว่ามีผู้อพยพคนนั้น ๆ ใดเขาอยู่ในศูนย์ฯ ตั้งแต่เมื่อใด โดยผู้อพยพจะตองนำ "ใบ ต.ม." ดังกล่าวนั้นไปแจ้งขึ้นทะเบียนกับหัวหน้าอาคารที่ตนได้เข้าไปพักอาศัยอยู่

ทั้งนี้ ในช่วงแรกของการอพยพจังหวัดไคคำ เน้นการให้ผู้อพยพมีหัวหน้าในกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อทำหน้าที่ควบคุมผู้อพยพ ซึ่งต่อมาเมื่อทางศูนย์ฯ มีอาคารที่พักสำหรับผู้อพยพแล้ว ทางจังหวัดก็จัดให้มีหัวหน้าอาคารทำหน้าที่รวบรวมจำนวนผู้อพยพ ควบคุม ดูแล อันเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย ทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการติดตามดูแลผู้อพยพทั้งหมดด้วย ดังนั้น วิธีการให้มีหัวหน้าอาคาร จึงเป็นหลักสำคัญของการควบคุมผู้อพยพภายในศูนย์ฯ ซึ่งมีวิธีการดังนี้

อาคารที่อยู่ภายในศูนย์ฯ จะแบ่งเป็นห้องต่าง ๆ ประมาณ ๓๐ ห้อง และ ๕๐ ห้อง ตามขนาดของอาคาร ในแต่ละห้องจะบรรจุผู้อพยพจำนวน ๓ - ๑๒ คน ตามขนาดของครอบครัว ให้ผู้อพยพในอาคารเหล่านั้นเลือกหัวหน้าอาคารขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพวกตนในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทย หรืออีกนัยหนึ่งหัวหน้าอาคารจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยกับผู้อพยพทั้งหลาย ซึ่งผู้อพยพทุกคนจะต้องขึ้นทะเบียนกับหัวหน้าอาคาร เพื่อผลประโยชน์ของพวกเขาเอง ใดแก่ เพื่อสิทธิในการเบิกเครื่องอุปโภคบริโภค หรืออัตราการกินตามที่ทางการไคคำหนดไว้ นอกจากนั้น ทางกรมไทยยังสามารถทราบยอดจำนวนผู้อพยพของแต่ละวันด้วย

หัวหน้าอาคารยังมีหน้าที่รับนโยบายของทางการไทยไปปฏิบัติ โดยผ่านทางคณะกรรมการอำนวยการหรือผู้แทนต่างหนาดาว ไปแจ้งแก่ผู้อยู่พลุกอาคารของตน หรือในการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ของผู้อยู่พลุก ผู้อยู่พลุกจะต้องเขียนคำร้องผ่านทางหัวหน้าอาคารผู้แทนต่างหนาดาวไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยตามลำดับ แต่บางกรณีหัวหน้าศูนย์ฯ อาจจะเรียกประชุมชี้แจงนโยบายบางประการแก่หัวหน้าอาคารต่าง ๆ โดยตรง ทั้งนี้ เพราะบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติได้ใกล้ชิดผู้อยู่พลุกที่สุด

ในกรณีที่ผู้อยู่พลุกมีรายชื่อให้เดินทางไปประเทศที่สามตามที่ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกของประเทศนั้น ๆ แล้ว ผู้อยู่พลุกจะต้องไปแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ โดยผ่านหัวหน้าอาคารและผู้แทนต่างหนาดาวเช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อให้หยอจจำนวนผู้อยู่พลุกของฝ่ายลาวกับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยตรงกันด้วย ในกรณีเดียวกันนี้ ทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยจะได้รับแจ้งจากสำนักงานชาหลวงใหญ่ฯ ว่าผู้อยู่พลุกบุคคลใดมีรายชื่อเดินทางไปประเทศใดบ้าง

## ๒. การเข้า - ออกนอกศูนย์ฯ

ควยเหตุที่ผู้อยู่พลุกอพยพเข้ามาในระยะแรกมักจะได้ออกเดินทางที่สูญเสียด่านาจ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นายทหารชั้นสูง เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มักจะก่อให้เกิดปัญหากระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์กับประเทศที่ผู้อยู่พลุกเหล่านั้นหลบหนีออกมาได้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีหนังสือสั่งการกำชับให้ทางจังหวัดกวาดชันการให้สัมภาษณ์ที่อาจจะมีผลกระทบกระเทือนความสัมพันธ์กับประเทศในอินโดจีนได้<sup>๑</sup> และพร้อมกับได้กำชับให้แยกผู้อยู่พลุกที่เป็นบุคคลระดับบังคับบัญชาออกจากผู้อยู่พลุกที่เป็นประชาชนธรรมดา เพื่อป้องกันการขอสุมหรือการก่อเหตุร้ายขึ้น นอกจากนี้ ในกรณีที่ผอนผันให้ผู้อยู่พลุกที่เป็นนายทหารชั้นสูงออกนอกศูนย์ฯ ก็ให้เจ้าหน้าที่คุมตัวไปควย<sup>๒</sup> และการออกนอกศูนย์ฯ โดยทั่วไปใน

<sup>๑</sup>หนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๒๐๖/ว. ๕๕๓ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๘.

<sup>๒</sup>เรื่องเดียวกัน.

เขตจังหวัดก็ให้อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนผู้ที่ออกนอกเขตจังหวัดก็ให้ขออนุญาตกระทรวงมหาดไทย<sup>๑</sup>

ต่อมา โดยที่ผู้อพยพภายในศูนย์ฯ มีจำนวนมาก และอยู่ในบริเวณที่จำกัด อาคารที่พักอาศัยคับแคบ ทางจังหวัดจึงอนุมัติให้ผู้อพยพออกนอกศูนย์ฯ ได้ตามสมควร เพื่อให้ไปทำกิจธุระภายในตัวเมืองได้ จังหวัดจึงจัดทำบัตรออกนอกศูนย์ฯ ขึ้น เพื่อให้ผู้อพยพถือออกนอกศูนย์ฯ อาคารละ ๑๐ บัตร และผู้อพยพภายในอาคารแต่ละอาคารจะหมุนเวียนกันออกไป ภายใต้การควบคุมของหัวหน้าอาคาร

### ๓. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ฯ

จังหวัดได้จัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัคร (อ.ส.) ให้ไปดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์ฯ ตลอดจนควบคุมการเข้าออกของบรรดาผู้อพยพ ทั้งนี้ ได้ประสานงานกับคณะกรรมการฝ่ายลาวที่ได้จัดกำลังชาวลาวยอพยพที่ทำงานให้กับคณะกรรมการของลาวด้วย

สำหรับผู้อพยพที่ฝ่าฝืนระเบียบหรือออกนอกศูนย์ฯ โดยไม่ได้รับอนุญาตทางกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้จังหวัดดำเนินการดังนี้<sup>๒</sup> คือ โดยที่ผู้อพยพที่เช่าอยู่ในศูนย์ฯ และทำทะเบียนประวัติเรียบร้อยแล้วถือว่าเป็นการต่องห้าม และถูกกักตัวไว้เพื่อการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร จึงไม่ควรดำเนินการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ฉะนั้น เมื่อหลบหนีออกนอกศูนย์ฯ ไม่มีความผิดฐานขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๘ แต่ถือว่ามีความผิดตามมาตรา ๓๗ และ ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๘๓ ถือว่ามีเจตนาจะไม่กลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามคำสั่ง มีความผิดให้ปรับหรือจำคุก

<sup>๑</sup>หนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท.๐๒๐๖/๖๔๗๐ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๕.

<sup>๒</sup>หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท. ๐๒๐๖/ว. ๕๘๓ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๕ เรื่อง เสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อผู้อพยพที่ฝ่าฝืนระเบียบ.

ถึงแม้ว่าทางการจะได้มีมาตรการการควบคุมผู้อพยพในศูนย์ฯ ดังกล่าว ก็ยังมีผู้อพยพกระทำผิดกฎเกณฑ์อยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะศูนย์ฯ มีบริเวณกว้างขวาง เจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึง รั้วรอบขอบชิดก็ไม่มีพอ ผู้อพยพจะเขา - ออกนอกศูนย์ฯ ทางไหนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเขา - ออกทางประตูทางเขาของทางการ ฉะนั้น จึงเกิดการฉีกฉีกฉีกเอาอาหารที่ได้รับการแจกจ่ายออกไปขายอยู่เนือง ๆ จะเห็นได้ว่ากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท. ๐๒๐๖/๑๙๑๒ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ ขอให้จังหวัดเพิ่มมาตรการการควบคุมให้เข้มงวด และหนังสือดังกล่าวนี้ยังได้ระบุว่า "เท่าที่เป็นมาทางจังหวัดได้ปล่อยปละละเลยการควบคุมการเขา - ออกอย่างมากจนพินสภาพของความเป็นศูนย์ฯ"

ข. การดำเนินงานควบคุมภายในศูนย์ฯ

ก่อนเดือนมีนาคม ๒๕๒๒ ภายในศูนย์ฯ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นครูช่วยราชการอยู่จำนวน ๘ คน ซึ่งต้องทำหน้าที่จัดทำทะเบียนควบคุมดูแลทั่วไป จัดส่งผู้อพยพ รักษาความสงบเรียบร้อย อำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้อพยพในขณะนั้นจำนวน ๘๑,๑๐๐ คน เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ และหัวหน้าศูนย์ฯ อีก ๓ คนแล้ว การดำเนินงานภายในศูนย์ฯ ก็เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินงานในคานต่าง ๆ ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งฝ่ายต่าง ๆ ไว้ ๘ ฝ่าย ดังกล่าวแล้วก็ทำไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย กล่าวคือ

๑. ฝ่ายธุรการและทะเบียนผู้อพยพ การจัดทำทะเบียนผู้อพยพต้องเริ่มคนใหม่เกือบทั้งหมด คุ้ยหาเหตุงานทะเบียนที่มีอยู่เดิมได้สูญหายไปเสียมาก ต้องทุ่มเทกำลังเจ้าหน้าที่ไปเริ่มทำงานทะเบียนเสียเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้น ยังมีงานอื่น ๆ อีก ได้แก่ งานสารบรรณ งานเรื่องราร้องทุกข์ เป็นต้น

๒. ฝ่ายงบประมาณและการเงิน ทางเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ไม่สามารถทำได้ เพราะเป็นงานทางคานบัญชี จังหวัดได้มอบหมายให้เสมียนตราจังหวัดจัดทำอยู่ก่อนแล้ว ถึงแม้ว่ากระทรวงมหาดไทยจะได้สั่งการไปพร้อมกับหนังสือ ที่ มท. ๐๒๐๖/ว. ๒๖๖ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๒ ให้โอนงานทั้งหมดให้ทางศูนย์ฯ ดำเนินการต่อไปก็ตาม จังหวัดก็ไม่ได้มอบหมายให้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ไม่มีกำลังสามารถทำได้

๓. ฝ่ายควบคุมและจัดส่ง งานควบคุมผู้อพยพทางศูนย์ฯ ต้องพึงพาอาศัยกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัคร เพราะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจับตัวผู้ต้องหา คำนึงคดีหากมีกรณีเหตุร้ายเกิดขึ้น แต่ขณะนั้นมีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียง ๑๐ นาย อส. ๘ นาย จึงไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง

สำหรับการจัดส่งผู้อพยพที่มีชื่อเดินทางไปประเทศที่สามตามที่กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ ใต้งานไปยังศูนย์ฯ ผู้อพยพจะต้องดำเนินการวิธีตรวจคนเข้าเมือง โดยการแจ้งชื่อออกนอกประเทศแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และศูนย์ฯ จะต้องทำการเรียกชื่อตามบัญชีรายชื่อของผู้ที่จะเดินทางไปประเทศที่สาม เพื่อจะใดเป็นการตรวจสอบให้ถูกต้องตรงกับชื่อที่ระบุมา และเพื่อจะใดไม่เป็นการผิดพลาดในการส่งตัวผู้อพยพออกนอกประเทศ จากนั้นการขนส่งผู้อพยพดังกล่าวนี้ไปยังศูนย์ฯ ทรานสิท เช่นเตอร์กรุงเทพฯ ทางศูนย์ฯ จะต้องจัดเจ้าหน้าที่ควบคุมไปส่งมอบแก่ศูนย์ทรานสิท เช่นเตอร์ต่อไปด้วย

๔. งานสืบสวน สอบสวน พฤติกรรมผู้อพยพ ถึงแม้ว่าทางกระทรวงมหาดไทย ได้จัดอบรมเจ้าหน้าที่รุ่นแรกที่จัดส่งไปประจำศูนย์ฯ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๒ ในหลักสูตร การข่าวแลวกักตม เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เหล่านั้นก็มีได้มีโอกาสทำหน้าที่งานดังกล่าวนี้แต่อย่างใด เพราะต้องช่วยงานทะเบียนอันเป็นงานพื้นฐาน

๕. งานประชาสัมพันธ์และปฏิบัติการจิตวิทยา ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของ ศูนย์ฯ ให้เป็นที่เข้าใจทั้งในสายตาของชาวต่างประเทศ และในสายตาของประชาชนชาวไทย ให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติต่อผู้อพยพ

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ องค์การการกุศลต่าง ๆ อีกจำนวนมากในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพดังกล่าวแล้ว ได้แก่ งานสงเคราะห์และส่งเสริมอาชีพ ซึ่งต้องประสานงานกับประชาสงเคราะห์จังหวัด งานการศึกษาและอนามัย ประสานกับศึกษาธิการจังหวัด สาธารณสุขจังหวัดและอนามัย จังหวัด ส่วนงานการสื่อสารและยานพาหนะ ซึ่งได้แก่การนำส่งหนังสือไปยังจังหวัด และ

การนำผู้ต้องหาชาวลาวไปยังสถานีตำรวจภูธรจังหวัด ในกรณีที่เป็นผู้กระทำผิดในข้อหาต่าง ๆ เป็นต้น ก็เป็นการสูญเสียอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณโดยใช่เหตุ จึงเป็นการเพิ่มภาระแก่เจ้าหน้าที่และอาจมีผลในการลดประสิทธิภาพในการทำงานที่สำคัญค่านอื่น ๆ ควบ

### ปัญหาการควบคุมผู้อพยพของจังหวัดหนองคาย

#### ก. สภาพความเป็นอยู่ทั่วไป

ถึงแม้ว่าทางกระทรวงมหาดไทยได้จัดสร้างอาคารที่พักอาศัยให้แก่บรรดาผู้อพยพ (โดยใช่เงินของสำนักงานชาหลวงใหญ่ฯ) เป็นจำนวน ๘๖ อาคาร (ปี พ.ศ. ๒๕๒๒) แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้อพยพซึ่งมีเป็นจำนวนถึง ๘๙,๑๑๖ คนในขณะนั้น<sup>๑</sup> เพราะอาคารที่มีอยู่สามารถบรรจผู้อพยพได้เพียง ๑๙,๒๐๐ คน ดังนั้น บรรดาผู้อพยพที่ไม่สามารถหาที่พักอาศัยตามอาคารได้ ก็จำเป็นต้องจัดหาถิ่นเอง โดยการปลูกกระท่อมไม้ไผ่มุงด้วยแฝกกระจัดกระจายทั่วศูนย์ฯ และตามตัวอาคารที่พักก็มีการต่อเติมเป็นห้อง ๆ ขึ้นออกมาเช่นกัน ทำให้เกิดสภาพแออัดยัดเยียด และบางแห่งที่มีกระท่อมมากมายก็แปรสภาพเป็นแหล่งเสื่อมโทรม (สลัม) สกปรก ยากแก่การดูแลรักษาความสะอาด

สภาพความเป็นอยู่ดังกล่าวยังผลกระทบกระเทือนต่อปัญหาด้านการจัดทำทะเบียนจำนวนผู้อพยพและยากต่อการควบคุมด้วย เพราะสภาพดังกล่าวทำให้ยากแก่การค้นหาและติดตาม เมื่อมีผู้อพยพทยอยกันเข้าไปอยู่ในศูนย์ฯ เรื่อย ๆ ก็เกิดปัญหาไม่มีที่อยู่อาศัย เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ต้องเสียเวลากับการจัดหาที่พักอาศัยให้ผู้อพยพบางรายไปอาศัยพักอยู่ตามโรงเรียนหรือแอบไปอาศัยในที่ที่ติดตามได้ยาก สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาพื้นฐานสำหรับการควบคุม

<sup>๑</sup> คำบรรยายสรุปศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๒



เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๒ สภาพแออัดยัดเยียดดังกล่าวก็ได้รับการบรรเทาลงไป เมื่อได้มีการโยกย้ายผู้อพยพชาวเขาเผ่าแม้วไปอยู่ที่ศูนย์รับผู้อพยพอำเภอปากชม จังหวัดเลย จำนวนกว่าหมื่นคน อย่างไรก็ตาม สภาพความเป็นอยู่ที่แออัดยัดเยียดก็ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้ ผลเสียของสภาพดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ คือ ได้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นภายในศูนย์ฯ เกิดความเสียหายหลายสิบล้านบาท ทำให้ต้องประสบปัญหาความที่พักอาศัยต่อไป

ในส่วนนี้ผู้อพยพได้ตอบแบบสอบถามต่อคำถามที่ว่า ควรมีการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในศูนย์ฯ อย่างไร มีผู้อพยพตอบว่าควรปรับปรุงค่าน้ำที่พักอาศัยและอาหารการกิน ๔๐.๖% การบริการด้านการรักษาโรค ความสะอาดและการรักษาพยาบาล ๓๕.๓%<sup>๑</sup> จากผลการสอบถามจะทำให้สามารถเห็นได้ว่าการจัดการค่าน้ำที่พักอาศัยเป็นส่วนสำคัญ และเป็นพื้นฐานความเป็นระเบียบเรียบร้อย

#### ข. ทะเบียนผู้อพยพ

ปัญหาสำคัญของการควบคุมผู้อพยพ คือ ทางกรมไทยไม่สามารถทราบจำนวนและดูแลผู้อพยพได้ทั่วถึง ทั้งยังเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำทะเบียนผู้อพยพด้วย โดยปัญหานี้เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีผู้อพยพทะลักเข้ามาในประเทศไทย ผู้อพยพจำนวนมากได้กระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะผู้อพยพชาวลาวยุคใหม่ที่หนีภัยทางฝั่งไทยซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ก็ได้หลบซ่อนอยู่กับญาติพี่น้องหรือแม่แต่เพื่อนพ้องของตน เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้ผู้อพยพไปรายงานตัวภายในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๘ ดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีผู้อพยพบางส่วนที่หลบซ่อนตัวอยู่กับญาติพี่น้องจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ถึงแม้ว่าต่อมาทางการจะสามารถรวบรวมผู้อพยพส่วนใหญ่เข้าไว้ในศูนย์ฯ แล้วก็ตาม ทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยก็ไม่สามารถที่จะจัดทำทะเบียนเพื่อทราบจำนวนผู้อพยพที่แน่นอนได้ ทั้งนี้ เพราะในขณะที่ผู้อพยพซึ่งหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยไม่มีหลักฐานแสดงอะไรได้เลย

<sup>๑</sup> ฤดูกาลผนวก ข. (ข้อ ๒๔ ในส่วนที่สองของแบบสอบถาม)

มีเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันทางการไทยก็มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้ทัน จึงทำให้ไม่สามารถทราบจำนวนผู้อพยพที่แน่นอนได้จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีผู้อพยพหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยอยู่เรื่อย ๆ และมีผู้อพยพเดินทางไปประเทศที่สามอยู่เป็นประจำเช่นกัน อันเป็นปฏิกริยาคุกไซ่ จึงไม่สามารถที่จะจัดทำทะเบียนผู้อพยพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันทางการไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดหนองคายยังคงต้องการแก้ปัญหาการจัดทำทะเบียนผู้อพยพอยู่เสมอ ทั้งต้องเอาใจใส่ไปทั่วทุกด้าน เพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับการเบิกจ่ายอาหาร หรือปัญหาการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่ผู้อพยพ

ต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้ให้กองบัตรประชาชน กระทรวงมหาดไทย เข้าไปช่วยในการจัดทำทะเบียนผู้อพยพ โดยให้ทำคล้ายกับการทำบัตรประชาชนไทย แต่ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลได้ ทั้งนี้ มีสาเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. ในขณะที่ปัญหาการจัดทำทะเบียนผู้อพยพของจังหวัดหรือของศูนย์ฯ ยังไม่สามารถที่แก้ไขให้เรียบร้อยได้ กองบัตรประชาชนที่มาช่วยจัดทำทะเบียนผู้อพยพก็ไม่สามารถที่จะทราบยอดจำนวนผู้อพยพที่แน่นอนได้ ขณะเดียวกันยังมีผู้อพยพบางส่วนที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำบัตรผู้อพยพอีกด้วย

๒. กองบัตรประชาชนที่มาช่วยจัดทำทะเบียนผู้อพยพนั้น ก็มาช่วยได้ในห้วงระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณ ๑ เดือน แล้วต้องหมุนเวียนไปช่วยจัดทำให้ศูนย์ฯ ในจังหวัดต่าง ๆ ด้วย ซึ่งสำหรับศูนย์ฯ จังหวัดหนองคายนั้น กองบัตรประชาชนได้มาช่วยจัดทำเพียง ๒ ครั้งเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ผู้อพยพที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและออกไปยังประเทศที่สามมีเป็นจำนวนมาก และหมุนเวียนอยู่เป็นประจำ

๓. ตามขอ ๘ ของระเบียบการจัดทำทะเบียนผู้อพยพและบัตรประจำตัวผู้อพยพ พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อพนักกำหนดที่ส่งฟิล์มให้กองบัตรประจำตัวประชาชนทำบัตรต่อไปนั้น ทางอำเภอมีใตถายรูปผู้อพยพเหล่านั้นแต่อย่างไร การทำบัตรจึงไม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ขาดตอนไปตั้งกล่าวข้างตน

นอกจากปัญหาการจัดทำทะเบียนอันเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินการควบคุม  
ผู้อพยพแล้ว ในการควบคุมผู้อพยพยังมีปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ค. การควบคุมการไชน่า

โดยที่พื้นที่ศูนย์รับผู้อพยพมีประมาณ ๕๐๐ ไร่<sup>๑</sup> แต่ต้องบรรจุผู้อพยพจำนวนมาก  
ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นในการหาน้ำใช้ให้แก่ผู้อพยพ จังหวัดจึงได้ทำการให้เร่งรัดพัฒนา  
ชนบทจังหวัดหนองคายช่วยดำเนินการขุดเจาะบอบาคาลไว้จำนวน ๔ บ่อภายในศูนย์ฯ แต่  
น้ำที่สามารถนำขึ้นมาใช้ก็ไม่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้อพยพได้เพียงพอ จึงมี  
ผู้อพยพบางคนที่มีเงินทุนทำการขุดเจาะบอบาคาล เพื่อสูบน้ำขึ้นมาขายภายในศูนย์ฯ และ  
ปรากฏว่ามีผู้อพยพที่ทำการเจาะบ่อเพื่อสูบน้ำขาย ๑๔ ราย<sup>๒</sup>

ง. การควบคุมการใช้ไฟฟ้า

ในระยะแรก จังหวัดได้อำนวยความสะดวกโดยการให้การไฟฟ้าส่วนจังหวัด  
หนองคาย เข้าไปทำการเดินสายไฟฟ้าเพื่อให้มีกระแสไฟฟ้าใช้ตามความจำเป็น ได้แก่  
ไฟฟ้าตามถนนในยามวิกาล ไฟฟ้าสำหรับเครื่องสูบน้ำบาดาล การใช้ไฟฟ้าของทางราชการ  
ไฟฟ้าในอาคารที่พักของผู้อพยพตามความจำเป็น เป็นต้น ต่อมาได้มีผู้อพยพที่แสวงหาความสุข  
ความสบายส่วนตัว ได้ลักลอบต่อไฟฟ้าจากสายไฟฟ้าที่อยู่ในบริเวณศูนย์ฯ ไปใช้ส่วนตัว  
จนกระทั่ง เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๒ ทางศูนย์ฯ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ไฟฟ้า  
ในศูนย์ฯ โดยให้เปิดใช้ไฟฟ้าในส่วนที่จำเป็น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทางจังหวัดต้องจ่ายค่า  
กระแสไฟฟ้าประมาณเดือนละ ๕๕,๐๐๐ - ๖๕,๐๐๐ บาท<sup>๓</sup> และได้เกิดการใช้ไฟฟ้าเกิน  
กำลังของหม้อแปลงไฟฟ้า ซึ่งมีผลให้หม้อแปลงไฟฟ้าของศูนย์ฯ เกิดการระเบิดหลายครั้ง

<sup>๑</sup> คำบรรยายสรุปของศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๒

<sup>๒</sup> ผู้เขียนได้รับคำสั่งจากหัวหน้าศูนย์ฯ ให้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากร  
ธรณี ที่ไปทำการสำรวจปริมาณการไชน่าในศูนย์ฯ จึงทำให้ทราบว่ามีการสูบน้ำของเอกชนจำนวนมาก

<sup>๓</sup> ประกาศศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย เรื่องการใช้กระแสไฟฟ้าในศูนย์รับ  
ผู้อพยพจังหวัดหนองคาย ลงนามโดยนายกุศล ศานติธรรม ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย

เมื่อผู้เขียนได้ไปทำงานที่ศูนย์ฯ ผู้เขียนก็ได้รับคำสั่งจากหัวหน้าศูนย์ฯ ให้ดูแลและควบคุมการใช้ไฟฟ้าภายในศูนย์ฯ โดยได้ขอความร่วมมือจากสำนักงานเรอรัคพัฒนาชนบทจังหวัดหนองคาย นำเจ้าหน้าที่ไปตัดสายไฟฟ้าที่ผู้อยู่พุดล้อมตอไปใช้ส่วนตัวปรากฏว่าภายใน ๒ วัน เจ้าหน้าที่สามารถตัดสายไฟฟ้าของผู้อยู่พุดเหล่านั้นได้ ๓ - ๔ คันรถ แต่อย่างไรก็ตามทางศูนย์ฯ ก็ไม่สามารถที่จะควบคุมผู้อยู่พุดเหล่านั้นได้ ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อเจ้าหน้าที่คล้อยหลังไปแล้ว บรรดาผู้อยู่พุดต่างก็พากันต่อสายไฟฟ้ากันอีก

ต่อมา ทางศูนย์ฯ จึงให้มีการขออนุญาตใช้ไฟฟ้าโดยให้มีการติดตั้งมิเตอร์แก่ผู้อยู่ขออนุญาตใช้ไฟฟ้า แต่ทางจังหวัดไม่ได้ให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเป็นผู้นำเนนการติดตั้งมิเตอร์ กลับอนุญาตให้ร้านค้าเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ **ทั้ง ๆ ที่ร้านค้าเอกชนไม่มีกำลังความสามารถที่จะดำเนินการ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้าภายในศูนย์ฯ ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการได้ทั่วถึง** นอกจากนั้นการที่มีระบบไฟฟ้าที่ไม่ถูกต้อง จึงมีผลทำให้หม้อแปลงไฟฟ้าของศูนย์ฯ เกิดระเบิดขึ้นหลายครั้ง และในที่สุดต้องให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดช่วยแก้ไข

เกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีปัญหาอีกคือ ได้มีผู้อยู่พุดจำนวนมากร้องเรียนกับผู้เขียนว่าเหตุใดจึงมีเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ไปเก็บค่ากระแสไฟฟ้าซ้ำอีก เนื่องจากตนได้เสียค่ากระแสไฟฟ้าให้กับร้านค้าเอกชนที่เป็นผู้ติดตั้งมิเตอร์แล้ว การเก็บค่ากระแสไฟฟ้านี้ ทางศูนย์ฯ มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเพียงคนเดียว จึงเก็บได้ไม่ทั่วถึง อนึ่ง การที่จังหวัดให้มีการติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้า ก็เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของทางการ โดยให้ผู้อยู่พุดที่ต้องการใช้ไฟฟ้าเป็นผู้จ่ายค่ากระแสไฟฟ้าเอง<sup>๑</sup>

<sup>๑</sup> เรื่องเดียวกัน

### จ. การวางแผนครอบครัว

โดยที่อัตราการเกิดของชาวลาวอพยพในศูนย์ฯ มีอัตราสูงถึงร้อยละ ๓.๕<sup>๑</sup> ทางกระทรวงมหาดไทยจึงเร่งรัดให้มีโครงการวางแผนครอบครัวสำหรับผู้อพยพ โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์การเอกชนที่ปฏิบัติงานในคานนี้<sup>๒</sup> จังหวัดหนองคายจึงได้ขอความร่วมมือไปยังสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมการวางแผนครอบครัวแก่ผู้อพยพ ซึ่งปรากฏว่าศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย สามารถลดอัตราการเกิดลงเหลือเพียงร้อยละ ๑.๖ แต่อย่างไรก็ตาม ทางจังหวัดก็ยังประสบปัญหาอยู่ เนื่องจากมีผู้อพยพที่ไต่ตั้งท้องอยู่ก่อนแล้วในขณะที่ยังอยู่ในลาว และต่อมาเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้ว จึงได้คลอดลูกอยู่ภายในศูนย์ฯ

### ฉ. การรักษาความปลอดภัย

นอกจากปัญหาสภาพทั่ว ๆ ไปภายในศูนย์ฯ และปัญหาการจัดทำทะเบียนไม่เรียบร้อยแล้ว ยังมีปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาการรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ว่ามีผู้อพยพชาวลาวเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งย่อมจะมีผู้ไม่ปรารถนาดีต่อประเทศไทยปะปนเข้ามาด้วย อาจกล่าวได้ว่ามีแนวที่หาจากฝ่ายตรงข้ามแฝงตัวเข้ามากับผู้อพยพ เกี่ยวกับเรื่องนี้ทางการไทยต้องประสบปัญหาที่จะแยกแยะและติดตามบุคคลเหล่านั้นได้<sup>๓</sup> นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มภาระในการรักษาความปลอดภัยของรัฐบาลไทยอีกด้วย

<sup>๑</sup> สัมภาษณ์, วิชา น สุวรรณทัต อธิบดีรองผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย, พฤษภาคม ๒๕๒๓.

<sup>๒</sup> คำรง สุนทรสารทูล อธิบดีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายบริหาร และหัวหน้าศูนย์ฯ ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ, "สรุปคำแนะนำและชี้แจงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้อพยพในจังหวัดต่าง ๆ", ๑๕ - ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๘.

<sup>๓</sup> สัมภาษณ์, พ.ศ.อ. ชลินทร์ เปลี่ยนขำ ผู้กำกับกับการตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย, กันยายน ๒๕๒๓.

ข. ทัศนะของผู้อยู่พหุชนที่ต้อนรับผู้อยู่พหุ

ปัญหาการควบคุมผู้อยู่พหุนอกจากจะมีสาเหตุจากการที่มีผู้อยู่พหุจำนวนมาก สภาพแวดล้อมทั่วไปภายในศูนย์ฯ ซึ่งได้ศึกษาจากทางคานผ่ายไทยแล้ว ควรจะได้อีกศึกษา ปัญหาการควบคุมผู้อยู่พหุ จากทางคานของผู้อยู่พหุอีกทางหนึ่งด้วย ดังนี้

๑. ทัศนะของผู้อยู่พหุต่อการควบคุม

โดยที่ผู้ศึกษาเคยปฏิบัติราชการในศูนย์รับผู้อยู่พหุจังหวัดหนองคาย ผู้ศึกษาได้มีโอกาสทำหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้อยู่พหุ ทำให้ทราบวามบรรดาผู้อยู่พหุ ส่วนใหญ่ มีความเชื่อฟังและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี แต่การที่สภาพ ความเป็นอยู่ทั่วไปมีลักษณะที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้การควบคุมดูแลผู้อยู่พหุกระทำ ไม่สามารถกระทำทั่วถึง เนื่องจากวาททางการไม่สามารถจัดหาที่พักอาศัยให้เพียงพอ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ภายหลังจากได้มีการขนย้ายชาวเขาเผ่าแมวไปอยู่ที่ศูนย์รับผู้อยู่พหุอำเภอ ปากชม จังหวัดเลย เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๒ แล้ว อาคารที่พักก็ว่างลงมาก เพียงพอ ที่จะให้ผู้อยู่พหุที่อาศัยตามกระท่อมและชุมชนไม่มีที่พักได้เขาพักอาศัยได้ ทางศูนย์ฯ จึงได้ ดำเนินการให้ผู้อยู่พหุเหล่านั้นเขาพักอาศัยได้ด้วยความเรียบร้อย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้อยู่พหุนั้น ผู้ศึกษาได้ออกแบบสอบถามทัศนะ ของผู้อยู่พหุทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุม คำตอบที่ได้รับทำให้ทราบว่า ผู้อยู่พหุเขาใจสถานภาพ ความเป็นอยู่ของตนก็พอควร คือ ผู้อยู่พหุได้ตอบคำถามที่ว่า "การอยู่ในศูนย์รับผู้อยู่พหุก็คือ การถูกควบคุม" มีผู้อยู่พหุตอบว่าใช่ ๓๗.๖% และตอบว่าไม่ใช่ ๔๔.๒% และไมทราบ ๑๘.๒% และตอบคำถามที่ว่า "ท่านคิดว่าผู้อยู่พหุควรมีสติ เขาออกนอกศูนย์ฯ ได้โดยอิสระ" มีผู้ ตอบว่าใช่ ๑๘.๗% ตอบว่าไม่ใช่ ๕๓.๔% และไมทราบ ๒๖.๖% จากตัวเลขดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ผู้อยู่พหุส่วนใหญ่เขาใจสถานภาพของตนดี

<sup>๑</sup>ดูภาคผนวก ค. (ข้อ ๒๗) ในส่วนที่สองของแบบสอบถาม)

<sup>๒</sup>ดูภาคผนวก ค. (ข้อ ๒๘) ในส่วนที่สองของแบบสอบถาม)



จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นปรากฏว่า ในการควบคุมผู้อพยพนอกจากต้อง  
 ประสบปัญหาการจัดทำทะเบียนผู้อพยพ ปัญหาการรักษาความปลอดภัย การรักษาความสงบ  
 เรียบร้อย ปัญหาเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และปัญหาเจ้าหน้าที่มีจำนวน  
 ไม่เพียงพอกับปริมาณงานแล้ว ในการดำเนินการควบคุมผู้อพยพจังหวัดหนองคาย ยังต้อง  
 ประสบปัญหา เรื่องการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะ  
 การประสานงานระหว่างศูนย์ฯ กับฝ่ายตรวจคนเข้าเมือง ระหว่างศูนย์ฯ กับฝ่ายตำรวจ  
 เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาพื้นฐานที่พึงได้รับการแก้ไขให้เรียบร้อย ไม่ควร  
 ปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ดังจะกล่าวในบทต่อไป

หนึ่ง ผู้ศึกษาเห็นว่าในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง  
 ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่เป็นงานในหน้าที่  
 รับผิดชอบโดยตรง ในขณะที่เดียวกันหากเกิดปัญหาที่เกินความสามารถของจังหวัด ก็สามารถ  
 ที่จะขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากส่วนราชการต่าง ๆ หรือจากส่วนกลางได้  
 นอกจากนั้นในการดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ  
 แก่ผู้อพยพ มักจะมีข้อกังขาว่าอาจมีการทุจริตของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากมีงบประมาณจำนวน  
 มากที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อพยพโดยผ่านทาง  
 กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้มีตัวอย่างที่น่าสังเกต คือ ในการจัดสรรเงินอุดหนุน  
 เพื่อแจกจ่ายแก่ผู้อพยพ ได้มีการคำนวณจำนวนผู้อพยพไม่คงที่สำหรับการแจกจ่ายตาม  
 ทั้งนี้จะเห็นได้จากจำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการจัดซื้ออาหารของศูนย์รับผู้อพยพจังหวัด  
 หนองคาย (ภาคผนวก ข.) ซึ่งมีจำนวนเงินที่แตกต่างกันมากในแต่ละเดือน ทั้งที่จำนวน  
 ผู้อพยพในแต่ละเดือนมีจำนวนแตกต่างกันเล็กน้อย (ดูภาคผนวก ก.)